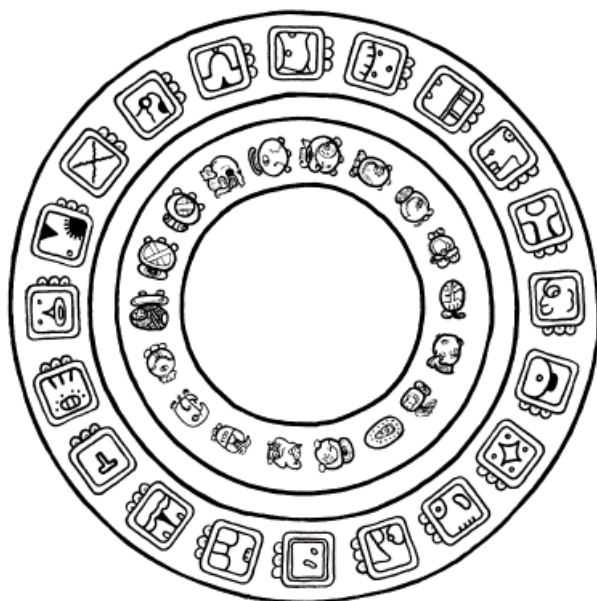

A maya naptárkövő vázlat

A mayák (és aztékok), a Kolumbusz előtti időkben Mexikóban és Közép-Amerikában élő népek időszámításukban kettős naptárt használtak. A napok, hónapok jelei nagy, kerek, ún. naptárköveken maradtak meg.

A vallási (szent) naptár szerint az egymás után következő napok húszas csoportjában mindegyik napnak megvolt a maga neve. Körülbelüli fordításban: alligátor, szél, ház, leguán, kígyó, koponya, szarvas, nyúl, víz, kutya, majom, fű, nád, jaguár, sas, keselyű, mozgás, kés, eső, virág. Ezeknek egyszerűsített jelei láthatók ábránk külső körében. Emellett 1-től 13-ig sorszámolták a napokat. A napok tehát így következtek egymás után: 1 – alligátor, 2 – szél, 3 – ház; ..., 12 – fű, 13 – nád. Utána a sorszámolás újra 1-gyel folytatódott: 1 – jaguár, 2 – sas stb. Így $13 \cdot 20 = 260$ napig minden napnak külön megnevezése volt, azután a sorozat újra kezdődött.

A polgári naptár szerint 18 hónapot használtak, nevük: víz, embernyúzás, rövid böjt, hosszú böjt, szárazság, babkása, uralkodó rövid böjtje, uralkodó hosszú böjtje, virágnylás, gyümölcserés, seprűk hava, istenek visszatérése, hegyi ünnep, madár, zászlóünnep, eső, rossz idő, újjászületés. Ezeknek a jeleit ábránk belső köre mutatja. Mindegyik hónap 20 napos volt, $18 \cdot 20 = 360$. Az utolsót követte az 5 „üres nap”, amikor a tűzhelyeket kioltották és egyáltalán semmit sem volt szabad csinálni. A számozás ilyen volt: víz – 1, víz – 2, ..., víz – 30, embernyúzás – 1, embernyúzás – 2, ... A 365 napos év követte az időjárás viszonyokat.

Egy bizonyos nap megjelölésére a nap mindkét naptár szerinti adatát együtt használták, például 1 – alligátor – víz – 1, 2 – szél – víz – 2 stb. Mivel 260-nak és 365-nek a legkisebb közös többszöröse $260 \cdot 365 : 5 = 18980$, tehát 18980, napig, vagyis 52 évig nem fordult elő két olyan nap, amelyeknek mind a négy adata egyezett volna.

(0. Hagen: Highway of the Sun nyomán)